

Рамковниот договор и планот на Ахтисари имаат исто конститутивно значење. И двата документа го гарантираат развојот на мултиетничкиот карактер на општествата, ја гарантираат заштитата на националниот или етничкиот, културниот, јазичниот и верскиот идентитет на сите заедници и нивните припадници, како и реализацијата на принципот на соодветна и правична застапеност на сите заедници во јавните служби

ПРЕМИЕРОТ ГРУЕВСКИ НЕ СМЕЕ ДА ДАВА ПРЕОДНА ОЦЕНКА ЗА ПЛАНОТ ЗА СТАТУСОТ НА КОСОВО, БИДЕЈЌИ ЌЕ ГИ ИЗРАДУВА ЕМИСАРИТЕ ОД ПРИШТИНА, А ВО ОВОЈ СЛУЧАЈ ТОА ГО НАПРАВИ СО ХАШИМ ТАЧИ

Пишува: Кокан СТОЈЧЕВ

ЌЕ "ПЛАТИ" ЛИ АХ ЗА АВТОРСКИТЕ П РАМКОВНИОТ ДО

Планот на специјалниот претставник на ООН, Марти Ахтисари, наменет за решавање на статусот на Косово нема битно да ги среди односите во регионот, неговата формула или правна рамка не дава гаранции дека оваа покраина брзо ќе добие столче во Обединетите нации. Имено, условната независност ги израдува Албанците од Косово, но истовремено ги обедини Србите во Парламентот, бидејќи раскараното национално ткиво беше пред распаѓање. Но, цел на оваа анализа е да одговориме на прашањето дали планот на Ахтисари личи како јајце на јајце на Рамковниот договор. Понудените анекси од планот на Ахтисари се концентрираат на мултиетничката концепција и на гаранциите на човековите права и слободи, барање нов попис на населението, употреба на јазикот, правична застапеност итн. Оваа правна рамка не дава уставна оригиналност, туку обид за смирување на тензиите меѓу Албанците и преостанатите Срби на Косово. Значи, проблемот ќе остане, а она што нашата земја најмногу ја интересира е членот 3 - за одбележување на државната граница. Тоа ќе претставува сериозен проблем и различно ќе се толкува. Едно велат Никола Груевски и Хашим Тачи, друго пишува во планот на Ахтисари, а трето објавува хрватскиот весник "Европа", каде се наведува ново прекројување на државната граница со Косово.

СТРУЧНА АНАЛИЗА

Пред финалната рунда преговори на претставниците на Белград и на Приштина сакаме да ја потврдиме рекламацијата на македонскиот производ "Рамковен договор", кој сега се пласира во странство. Суштината на уставната материја треба сериозно да се разбере, бидејќи првиот извозен производ на челниците на Македонија, кои го рекламираа во периодот 2002/2005 г. не може да биде фотокопиран за статусот на Косово.

Д-р Тања Каракамишева, доцент по Уставно право и политички систем на Правниот факултет од Скопје, е изненадена од сличностите меѓу Рамковниот договор и планот на Ахтисари. Нејзин прв коментар е дека меѓународната заедница со леснотија го применува принципот сору-paste.

"1. Рамковниот договор и планот на Ахтисари имаат исто конститутивно значење, со таа разлика што првиот беше преточен во уставни амандмани со кои се изменија или се дополнија постојните одредби на Уставот на РМ од

1991 г., додека со вториот се дефинира содржината на новиот Устав кој треба да биде донесен на Косово.

2. И двата документа го гарантираат развојот на мултиетничкиот карактер на општеството.

3. Идентично ја гарантираат заштитата на националниот или на етничкиот, културниот, јазичниот и верскиот идентитет на сите заедници и нивните припадници.

4. Идентично ја гарантираат реализацијата на принципот на соодветна и правична застапеност на сите заедници во јавните служби.

5. Околу развојот на децентрализираната власт и ревидирањето на меѓуопштинските граници предвидуваат исти мерки: прво, и двата документа предвидуваат да се изврши нов попис на населението, да се спроведе враќање на бегалците и на раселените лица; второ, да се донесе нов закон за локална самоуправа, нов закон за територијална организација, нов закон за финансирање на општините, нов закон за локални избори; и трето, посветуваат големо внимание на прашањето на децентрализацијата на власта и мерките кои треба да се преземат за нејзино

реализирање. Предвидени се идентични надлежности на локалната децентрализирана власт. Исто така, се предвидуваат идентични реформи во полицијата, особено прашањето за избор на локални началници на полицијата, и во двата случаја тоа е префрлено во надлежност на советите на општините.

6. И во двата документа има идентичен пристап во поглед на недискриминацијата и правичната застапеност на сите граѓани, без разлика на која заедница ѝ припаѓаат. Идентично е дефинирана реализацијата и заштитата на правата на заедниците кои не се во мнозинство, со тоа што уставната одредба во РМ, која се однесува на Комитетот за односи меѓу заедниците кои не се во мнозинство, е иста со одредбата од планот на Ахтисари која се однесува на косовскиот Одбор за правата и интересите на заедниците. И во планот на Ахтисари е присутен т.н. Баденеров принцип кој мора да биде применет во услови на донесување, измена или укинување на законите кои се од-

АХТИСАРИ ПРАВА ЗА ГОВОР?!

несуваат на прашањата за менување на општинските граници, формирање или укинување на општините, дефинирање на надлежностите на општините, закони кои се однесуваат на имплементирањето на правата на заедниците и нивните членови, закони за употреба на јазиците, закони за заштита на културното наследство, за верска слобода, за образование, употреба на симболите и сл. И во косовскиот случај, како и во македонскиот, овие прашања не можат да бидат ставени на референдум.

7. И во двата документа се предвидени посебни собраниски процедури при изборот на судии на Уставниот суд на РМ и на Косово, како што е потенцирано и значењето од донесување нов собраниски Деловник за работа.

8. При користењето на правата на заедниците, особено употребата на својот мајчин јазик и писмо во односите со општинските власти или локалните канцеларии на централните власти, планот на Ахтисари не оперира со проценти, како во македонскиот случај, туку со формулацијата "доволен удел од населението во согласност со закон", оценува експертот Каракамишева.

Члан 1

Општи принципи

Kosovo треба да биде multiетничко друштво кое ќе, преку својих законodavnih, izvršnih i pravosudnih institucija, i uz puno poštovanje vladavine prava, sprovoditi svoju demokratsku vladu. Vršenje javne vlasti na Kosovu treba da se zasniva na jednakosti svih građana i maksimalnom poštovanju međunarodno priznatih ljudskih prava i osnovnih sloboda, kao i na unapređenju i zaštiti prava i doprinosa svih njegovih zajednica i njihovih pripadnika. Kosovo treba da usvoji ustav. Ustav Kosova treba da propiše i garantuje pravne i institucionalne mehanizme koji su neophodni da se osigura da se Kosovo vlada po najvišim demokratskim standardima, i da se promovise miroljubiva i prosperitetna egzistencija svih njegovih stanovnika. Ustav treba da sadrži, ali da nije ograničen samo na principe i odredbe koje su iznete u Aneksu I ovog rešenja.

Kosovo treba da ima otvorenu tržišnu ekonomiju sa slobodnom konkurencijom.

Kosovo treba da ima pravo da ugovara i sklapa međunarodne sporazume i pravo da traži članstvo u međunarodnim organizacijama. Zvanični jezici Kosova treba da budu albanski i srpski.

Kosovo treba da ima sopstvene, posebne, nacionalne simbole, uključujući tu zastavu, grb i himnu, koji će odražavati njegov multiетнички karakter.

Kosovo ne sme da ispostavlja teritorijalne zahteve protiv i ne sme da traži ujedinjenje ni sa kojom državom ili delom neke države. Kosovo treba u potpunosti da sarađuje sa svim entitetima koji su uključeni u implementaciju Rešenja i da preduzme sve obaveze iz Rešenja. Kosovo i Republika Srbija se pozivaju da u dobroj veri sarađuju po pitanjima vezanim za implementaciju i realizaciju uslova ovog rešenja.

Međunarodna zajednica će vršiti nadzor, nadgledanje i imaće sva neophodna ovlašćenja da osigura delotvornu i efikasnu implementaciju ovog rešenja, kao što je izloženo u Aneksima IDŽ, DŽ i DŽI. Kosovo takođe treba da uputi poziv međunarodnoj zajednici sa ciljem da mu pomogne da uspešno ispuni svoje obaveze.

Члан 2

Људска права и основне слободe

Kosovo treba da unapređuje, štiti i poštuje najviši nivo međunarodno priznatih ljudskih prava i osnovnih sloboda, uključujući ona prava i slobode koje su iznete u Univerzalnoj deklaraciji o ljudskim pravima, Međunarodnom paktu o građanskim i političkim pravima, i Evropskoj konvenciji za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda i njenih Protokola. Kosovo treba da preduzme sve neophodne mere za ratifikaciju Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda i njenih Protokola.

Sva lica na Kosovu imaju prava na ljudska prava i osnovne slobode bez diskriminacije bilo koje vrste po osnovu rase, boje kože, pola, jezika, vere, političkog ili drugog mišljenja, nacionalnog ili socijalnog porekla, povezanosti sa zajednicom, imovine, rođenja ili drugog statusa. Sva lica na Kosovu su jednaka pred zakonom i imaju prava, bez ikakve diskriminacije, na jednaku zaštitu zakona.

Principi nediskriminacije i jednake zaštite pred zakonom treba posebno da se primenjuju i poštuju u oblasti zapošljavanja u javnoj administraciji i javnim preduzećima, i u pristupu javnim finansijama. Ustav Kosova treba da propiše pravne i institucionalne mehanizme za zaštitu, unapređenje i sprovođenje ljudskih prava svih lica na Kosovu, kako je izneto u Aneksu I ovog rešenja.

Kosovo treba da unapređuje i u potpunosti poštuje proces pomirenja između svih zajednica i njihovih pripadnika. Kosovo treba da ustanovi sveobuhvatni pristup, uz odgovarajuće uključenje polova, radi bavljenja svojom prošlošću, gde treba da je obuhvaćen širok spektar inicijativa u sferi tranzicione pravde. Svi nadležni organi Kosova treba da sarađuju i da obezbede neometani pristup međunarodno priznatim mehanizmima ili organizacijama za nadgledanje ljudskih prava.

Члан 3

Права заједница и њихових припадника

Stanovnici koji pripadaju istoj nacionalnoj ili etničkoj, jezičkoj, ili verskoj grupi koja je tradicionalno prisutna na teritoriji Kosova (u daljem tekstu: zajednice) treba da imaju posebna prava kako je izneto u Aneksu II Rešenja, pored ljudskih prava i osnovnih sloboda koje su opisane u članu 2 Aneksa I Rešenja. Kosovo treba da garantuje zaštitu nacionalnog ili etničkog, kulturnog, jezičkog i verskog identiteta svih zajednica i njihovih pripadnika. Kosovo, takođe, treba da ustanovi ustavne, pravne i institucionalne mehanizme koji su neophodni za unapređenje i zaštitu prava svih članova zajednica i u smislu njihove zastupljenosti i delotvornog učešća u političkim i procesima donošenja odluka, kako je izneto u Aneksu I i II ovog rešenja. Organi vlasti na Kosovu treba, u njihovoj politici i praksi, da se upravljaju prema potrebi da se unapredi duh mira, tolerancije i međukulturnog i međuverskog dijaloga između zajednica i njihovih pripadnika.

АНЕКС 8 БЕЗБЕДНОСНИОТ СЕКТОР НА КОСОВО

Члан 3

Граница

Kosovo u saradnji sa MCP-om i MVS-a razvija strategiju koja će omogućiti višefazni prenos ovlašćenja za kontrolu granice i povezane dužnosti uprave na Kosovsku policijsku službu. Teritorija Kosova biće definisana pograničnom oblašću Socijalističke Autonomne Pokrajine Kosova u okviru Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije, čija granica stoji kao takva od 31. decembra 1988. godine, izuzev u slučaju da dođe do izmena na osnovu Sporazuma o pograničnom razdvajanju između Savezne Republike Jugoslavije i Bivše Jugoslovenske Republike Makedonije od 23. februara 2001. godine.

Kosovo će sa Bivšom Jugoslovenskom Republikom Makedonijom uspostaviti zajedničku tehničku komisiju, u roku od 120 dana od dana stupanja na snagu ovog predloga rešenja, kako bi fizički razgraničili granicu i dogovorili se o pitanjima koja se javljaju iz same implementacije sporazuma iz 2001. godine između Savezne Republike Jugoslavije i Bivše Jugoslovenske Republike Makedonije. Rad tehničke komisije treba da bude završen u roku od godinu dana od dana osnivanja komisije. MCP i MVS biće uključeni u rad komisije kako bi olakšali razgovore između dve strane i mogu biti na zahtev jedne od strana uključeni u proces razgraničavanja.

ДЕЛ ОД РАМКОВНИОТ ДОГОВОР

"Точките во наредниов текст даваат усогласена рамка за обезбедување на иднината на демократијата во Македонија и овозможување на развојот на поблиски и поинтегрирани односи помеѓу Република Македонија и евроатлантската заедница. Овој Рамковен договор ќе го промовира мирниот и хармоничен развој на граѓанското општество, истовремено почитувајќи го етничкиот идентитет и интересите на сите македонски граѓани.

1. Основни принципи

1.1. Целосно и безусловно се отфрла употребата на насилство за остварување политички цели. Само мирни политички решенија можат да ја загарантираат стабилната и демократска иднина на Македонија.

1.2. Суверенитетот и територијалниот интегритет на Македонија, и унитарниот карактер на државата се неповредливи и мора да се сочуваат. Не постојат територијални решенија за етничките прашања.

1.3. Мултиетничкиот карактер на македонското општество мора да се сочува и да најде свој одраз во јавниот живот.

1.4. Една современа демократска држава, во природниот тек на својот развој и создавање, мора постојано да обезбеди нејзиниот Устав целосно да ги исполнува потребите на сите нејзини граѓани во согласност со највисоките меѓународни стандарди, кои и самите постојано се развиваат.

1.5. Развојот на локалната самоуправа е од суштествено значење за почитувањето на идентитетот на заедниците.

2. Прекин на непријателствата

2.1. Страните го истакнуваат значењето на заложбите од 5 јули 2001 година. Ќе има целосен прекин на непријателствата, целосно доброволно разоружување на етничките албански вооружени групи, и нивно целосно доброволно распуштање. Тие го прифаќаат фактот дека за донесување Одлука од страна на НАТО да помогне во овој контекст, ќе биде потребно воспоставување општ, безусловен и неограничен прекин на огнот, согласност за политичко решение за проблемите на оваа земја, јасна заложба на вооружените групи доброволно да се разоружаат, и прифаќање од сите договорни страни на условите и ограничувањата во рамките на кои ќе дејствуваат силите на НАТО.

3. Развој на децентрализирана власт

3.1. Ќе биде усвоен ревидиран Закон за локална самоуправа со кој ќе се зајакнат овластувањата на избраните локални претставници, и значително ќе се

АХТИСАРИ МОЖЕ ДА МУ ГАРАНТИРА НА ПАТРИЈАРХОТ ПАВЛЕ ДЕКА ЌЕ ГИ ЧУВА СРПСКИТЕ ЦРКВИ, БИДЕЈЌИ АЛБАНЦИТЕ СЕ ПЛАШАТ ОД БОГА

зголемат нивните надлежности во согласност со Уставот (како што се измените во согласност со Анекс А) и Европската повелба за локална самоуправа, при што ќе се одрази принципот на вертикална организираност кој во моментот важи во Европската унија. Зголемените надлежности, пред сè, ќе се однесуваат на областите на јавните услуги, урбаното и руралното планирање, заштитата на животната средина, локалниот економски развој, културата, локалните финансии, образованието, социјалната заштита и здравствената заштита. Ќе се усвои Закон за финансирање на локалната самоуправа за да се обезбеди соодветен систем на финансирање, за на локалните власти да им се овозможи да ги исполнуваат сите свои надлежности.

3.2. Во рок од една година по завршувањето на новиот попис, кој под меѓународен надзор ќе биде спроведен до крајот на 2001 година, ќе бидат ревидирани општинските граници. Ревизијата на општинските граници ќе биде спроведена од страна на локалните и на националните власти, со меѓународно учество.

3.3. Со цел да се обезбеди дека полицијата е свесна за да одговори на потребите и интересите на локалното население, локалните началници на полицијата ќе ги избираат советите на општините од листи на кандидати предложени од страна на МВР и истите редовно ќе комуницираат со советите. МВР ќе го задржи овластувањето за разрешување на локалните началници на полицијата во согласност со законот.

4. Недискриминација и правична застапеност

4.1. Целосно ќе се почитува принципот на недискриминација и рамноправен третман на сите лица пред законот. Овој принцип особено ќе се при-

менува во однос на вработувањата во јавната администрација и јавните претпријатија, како и кај пристапот до јавното финансирање за развој на деловните активности.

4.2. Во законите со кои се регулираат вработувањата во јавната администрација, ќе бидат содржани мерки со кои ќе се обезбеди правична застапеност на заедниците во сите централни и локални јавни тела и на сите нивоа на вработување во тие тела, истовремено почитувајќи ги правилата за компетентност и интегритет според кој се раководи јавната администрација...".

БРИФИРАЊЕТО НА ТАЧИ

Премиерот Никола Груевски треба да внимава во комуникацијата со политичките претставници од Приштина. Тој не смее да си дозволи да дава сигурни политички оценки, бидејќи тоа ќе оди во прилог на тезата за нови преговори за одбележување на македонско-косовската државна граница. Лидерот на опозицијата и член на преговарачкиот тим на Косово, Хашим Тачи, само еден ден по претставувањето на планот на Ахтисари, го запозна Груевски со неговата содржина.

"Доколку ги има истите работи кои ги има во неофицијалните документи и во брифинзите со дипломатите, тој ќе биде прифатлив за Владата на РМ", изјави Груевски.

Хашим Тачи наведе дека дава цврсти гаранции оти Косово во целост го поддржува предложеното решение за границата. Но, оваа изјава треба да се земе со резерва, бидејќи косовските политичари и претходно тоа го ветувале, но што се враќаа во Приштина тврдеа нешто друго.